

Морфологія адміністративного права

У монографії запропоновано й послідовно обґрунтовано концепцію форми адміністративного права. Вона подана як методологія аналізу правової форми через три зрозумілі опори — інваріанти, носії та рівні, що дозволяє не просто перелічувати елементи галузі, а показувати, як вони пов'язані між собою, що саме забезпечує їхню стійкість і за яких умов вони змінюються у правозастосуванні.

У центрі уваги перебувають норми, інституції, процедури, правові статуси, адміністративні зобов'язання та адміністративні акти, а також їхні взаємозв'язки у реальних режимах публічного адміністрування. Послідовно висвітлюються переходи від принципів до норм, процедур, рішень та їх перегляду з орієнтацією на практичну перевірюваність аргументації.

Представлено відтворюваний протокол морфологічного аналізу з внутрішніми тестами правової визначеності, пропорційності, недискримінації та якості мотивування і з зовнішньою компаративною перевіркою на матеріалі правопорядків Німеччини, Франції, Сполучених Штатів Америки та Польщі.

Морфологічні профілі форми показано як інструмент систематизації доктрини, вдосконалення законодавчої техніки й оптимізації інституційних конфігурацій, а також як засіб підвищення якості адміністративних рішень через чіткі критерії проєктування, перевірки та корекції.

Авторське бачення узгоджується з принципами верховенства права і належного врядування у їхній нормативній формалізації та операційному окресленні в орієнтирах програми SIGMA «Організації економічного співробітництва та розвитку» (OECD), а також із доктриною правової визначеності й легітимних очікувань, тестом пропорційності та процесуальними гарантіями участі й перегляду, що стабільно відтворюються у практиці Європейського суду з прав людини та в праві Європейського Союзу. У підсумку монографія пропонує цілісну модель, яка поєднує канонічну точність викладу з пояснювальною силою морфологічного аналізу і забезпечує практичну перевірюваність висновків у доктрині та правозастосуванні.

В. К. Колпаков

**МОРФОЛОГІЯ
АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА:
КОНЦЕПЦІЯ ФОРМИ ГАЛУЗІ**

Монографія

ЮРИНКОН ІНТЕР
Київ–2026

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Запорізького національного університету
(протокол № 7 від 29.12.2025 р.)*

Рецензенти:

Коломоєць Т. О., доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, член-кореспондент НАПрН України;

Діхтєвський П. В., доктор юридичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України;

Кузьменко О. В., доктор юридичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Колпаков В. К.

К64 Морфологія адміністративного права: концепція форми галузі : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2026. 760 с.

ISBN 978-966-667-966-9

У монографії запропоновано й послідовно обґрунтовано концепцію форми адміністративного права. Вона подана як методологія аналізу правової форми через три зрозумілі опори — інваріанти, носії та рівні, що дозволяє не просто перелічувати елементи галузі, а показувати, як вони пов'язані між собою, що саме забезпечує їхню стійкість і за яких умов вони змінюються у правозастосуванні.

У центрі уваги перебувають норми, інституції, процедури, правові статуси, адміністративні зобов'язання та адміністративні акти, а також їхні взаємозв'язки у реальних режимах публічного адміністрування. Послідовно висвітлюються переходи від принципів до норм, процедур, рішень та їх перегляду з орієнтацією на практичну перевірюваність аргументації.

Представлено відтворений протокол морфологічного аналізу з внутрішніми тестами правової визначеності, пропорційності, недискримінації та якості мотивування і з зовнішньою компаративною перевіркою на матеріалі правопорядків Німеччини, Франції, Сполучених Штатів Америки та Польщі.

Морфологічні профілі форми показано як інструмент систематизації доктрини, вдосконалення законодавчої техніки й оптимізації інституційних конфігурацій, а також як засіб підвищення якості адміністративних рішень через чіткі критерії проектування, перевірки та корекції.

Авторське бачення узгоджується з принципами верховенства права і належного врядування у їхній нормативній формалізації та операційному окресленні в орієнтирах програми SIGMA «Організації економічного співробітництва та розвитку» (OECD), а також із доктринами правової визначеності й легітимних очікувань, тестом пропорційності та процесуальними гарантіями участі й перегляду, що стабільно відтворюються у практиці Європейського суду з прав людини та в праві Європейського Союзу.

У підсумку монографія пропонує цілісну модель, яка поєднує канонічну точність викладу з пояснювальною силою морфологічного аналізу і забезпечує практичну перевірюваність висновків у доктрині та правозастосуванні.

УДК 342.9:340.1](02)

Видавництво «Юрінком Інтер» прагне сталого майбутнього для нашого бізнесу, наших читачів і нашої планети. Ця книга виготовлена з паперу, сертифікованого FSC® та PEFC™

V. K. Kolpakov

**MORPHOLOGY OF
ADMINISTRATIVE LAW:
THE CONCEPT OF THE LEGAL
FORM OF THE FIELD**

Monograph

YURINCOM INTER
Kyiv-2026

Kolpakov V. K.

K64 Morphology of administrative law: the concept of the legal form of the field : monograph. Kyiv : Yurincom Inter, 2026. 760 c.

ISBN 978-966-667-966-9

This monograph articulates and systematically substantiates a morphological concept of the *form* of administrative law. The notion of form is reconstructed beyond two conventional reductions: first, the “documentary” understanding that equates form with outward paperwork, and, second, the source-oriented understanding that collapses form into the typology of legal sources. Instead, form is presented as a reproducible legal architectonics of public-power action that brings the exercise of competence into a legally constrained regime and secures *determinacy, controllability, and reviewability* of the governmental result. The methodological core is formulated through three coordinated analytical anchors, namely *invariants, carriers, and levels*, enabling the researcher to trace how doctrinal and normative elements cohere, what stabilises them across applications, and how structural transformation occurs under changing administrative contexts.

The monograph proposes an explicit protocol of morphological analysis aimed at the internal morphology of norms, institutions, procedures, legal statuses, administrative obligations, and administrative acts, with particular attention to transitions between principles, procedural settings, decisions, their reasoning, and mechanisms of correction and review. Central to the contribution is the claim that morphological propositions should be *testable*. The protocol therefore employs internal tests of legal certainty, proportionality, non-discrimination, and the quality of reasoning as structural criteria that separate legal defects of form from mere managerial or organisational shortcomings.

External verification is conducted through a comparative lens that confronts the proposed morphological model with the doctrinal and procedural architectures of Germany, France, the United States, and Poland. The German trajectory is examined through the legally structured chain of competence–procedure–administrative act–reasons–review, anchored in the administrative procedure statute and the duty to give reasons. [Verwaltungsverfahrensgesetz (VwVfG) vom 25.05.1976 (BGBl. I S. 1253), § 39.] The French trajectory is approached through codified rationality of administrative action and the obligation to provide reasons for individual decisions within the framework of the *Code des relations entre le public et l'administration*. [Code des relations entre le public et l'administration (CRPA), art. L211-2.] The United States trajectory is tested through the Administrative Procedure Act and the linkage between reasoned decision-making and the standards of judicial review. [Administrative Procedure Act, 5 U.S.C. § 706.] The Polish trajectory is verified through the *Kodeks postępowania administracyjnego*, especially the requirements of justification and effective contestation. [Kodeks postępowania administracyjnego z dnia 14 czerwca 1960 r. (Dz.U.), art. 107.]

In its forward-looking dimension, the monograph argues that digitalisation and partial automation shift legal risks from surface formalities to the depth of decision architectures, thereby elevating transparency, explainability, correction, and effective review into constitutive properties of lawful administrative action and doctrinally disciplined norm-design. [OECD/SIGMA. European Principles for Public Administration. SIGMA Papers No. 27. Paris: OECD Publishing, 1999.] [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (Rome, 04.11.1950), Articles 6, 13.]

In conclusion, the proposed morphological concept of the form of administrative law functions as an instrument of doctrinal consolidation and *verifiable* analysis, equally suitable for the scholarly reconstruction of the branch, for the norm-design of procedures and administrative acts, and for assessing the quality of administrative decisions in the practice of public administration and in judicial review. Its heuristic value lies in enabling the identification and typologisation of “defects of form” as structural failures in the architectonics of public-power action, tracing their causal links to infringements of legal certainty, proportionality, and the duty to give reasons, and thereby strengthening the governability and accountability of public-authority practices. Prospectively, this opens the way to standardised protocols of transparency, explainability, and correction for digital administrative decisions and administrative services, ensuring the compatibility of national solutions with European standards of good administration and the protection of legitimate expectations.

UDC 342.9:340.1](02)

Видавництво «Юрінком Інтер» прагне сталою майбутнього для нашого бізнесу, наших читачів і нашої планети. Ця книга виготовлена з паперу, сертифікованого FSC® та PEFC™

ЗМІСТ

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ І СКОРОЧЕННЯ	12
ТЕРМІНОЛОГІЯ ТЕКСТОВИХ, НОРМАТИВНИХ ТА ДОВІДКОВИХ МАТЕРІАЛІВ МОНОГРАФІЇ	28
ПЕРЕДМОВА.....	68
1. ОБҐРУНТУВАННЯ МОРФОЛОГІЧНОГО МЕТОДУ.....	75
1.1. Генетичні витоки морфологічної ідеї у правознавстві ...	76
1.2. Морфологічні рівні права: підхід Åke Frändberg.....	78
1.3. Морфологічна реконструкція актів ЄС у дослідженнях R. Schütze.....	81
1.4. Герменевтика морфології права (K. Larenz і C.-W. Canaris)	83
1.5. Компаративістика як перевірна рамка морфології права	84
1.6. Морфологічний метод і toolbox-підхід: методологічний діалог	85
1.7. Морфологічний метод і редукціонізм: методологічна критика	88
1.8. Морфологічний вихід за межі нормативізму та соціології права	92
1.9. Морфологічна архітектоніка адміністративного права: від форми до матриці	94
1.9.1. Вихідні визначення: форма, оптика, підхід.....	95
1.9.2. Публічно-правова форма: робоче визначення.....	96
1.9.3. Морфологічна оптика як ракурс бачення форми	100
1.9.4. Морфологічний підхід: вихідні методологічні орієнтири	102
1.9.5. Морфологічна матриця як операційний каркас аналізу	104
1.9.5.1. Складові морфологічної матриці: інваріанти, рівні, носії.....	104
1.9.5.2. Кодування інваріантів, рівнів і носіїв	112
1.9.5.3. Вбудовані внутрішні тести валідності	116
1.9.5.4. Алгоритм застосування матриці	119

1.9.5.5. Діахронія і багаторівневість морфологічного аналізу	123
1.9.5.6. Вихідні продукти аналізу	125
1.9.5.7. М'які, середні та жорсткі носії в морфологічній матриці	126
1.9.5.8. Методологічні застереження проти редукціонізму матриці	133
1.9.5.9. Матриця в архітектоніці монографії	135
1.10. Типові морфології: рамка та протокол опису	136
1.10.1. Критерії «типовості» й відмежування від номінальних класифікацій	137
1.10.2. Морфологія і модель: робоче розрізнення аналітичного інструмента та пояснювальної конструкції	139
1.10.3. Протокол опису типової морфології	142
1.10.4. Базові родини типових морфологій	146
1.10.5. Морфогенез і ізоморфізми в адміністративному праві	149
1.10.6. Евристична економія і межі застосовності	151
1.10.7. Антиредукційні правила роботи з типовими морфологіями	153
1.10.8. Операційне правило застосування протоколу	156
1.10.9. Підсумкові положення	158
1.11. Канонічний виклад і морфологічна експлікація	159
1.11.1. Двошарова рамка аналізу	160
1.11.1.1. Поняття канонічного викладу	161
1.11.1.2. Поняття морфологічної експлікації	164
1.11.1.3. Взаємодія двох шарів у структурі дослідження	166
1.11.2. Структура і функції канонічного викладу	168
1.11.2.1. Обов'язкові елементи канонічного викладу	169
1.11.2.2. Функції Шару I у забезпеченні смислової та системної коректності	171
1.11.2.3. Межі застосовності та роль Шару I у подальших розділах	173
1.11.3. Морфологічна експлікація як операційний шар	174
1.11.3.1. Функції Шару II у системі дослідження	176
1.11.3.2. Операційний протокол застосування Шару II	178
1.11.3.3. Вихідні продукти Шару II	180

1.11.3.4. Практична проекція результатів Шару II для нормопроекування, інституційного дизайну та правозастосування.....	181
1.11.4. Двошаровий підхід в архітектоніці монографії.....	183
1.11.4.1. Узгодженість двошарової рамки з морфологічною матрицею «інваріанти-рівні-носії»	185
1.11.4.2. Стандартизація викладу наступних розділів через послідовність. Канонічний виклад і морфологічна експлікація	186
1.11.4.3. Узагальнювальний висновок щодо ролі Шару I і Шару II у цілісній методології дослідження.....	187
2. МОРФОЛОГІЯ ЯК МЕТОД БАГАТОРІВНЕВОГО АНАЛІЗУ	191
2.1. Морфологічний метод як універсальна дослідницька техніка.....	192
2.2. Інтегративна сила морфологічного методу в юриспруденції	197
2.3. Онтологія правової форми: рівні, інваріанти, носії	202
2.4. Динаміка форм: морфогенез, ізоморфізми, трансформації	204
2.5. Епістемологія морфологічного пізнання (toolbox Van Hoeseke)	208
2.6. Адміністративне право як адаптивний простір морфологічного методу	212
3. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО: ВІД КАНОНУ ДО МОРФОЛОГІЧНОЇ ОПТИКИ.....	217
3.1. Адміністративне право в правовій системі: системний профіль і феноменальність галузі	219
3.1.1. Канонічна характеристика адміністративного права як галузі публічного права і чинника правової системи	219
3.1.2. Морфологічна інтерпретація адміністративного права: багаторівнева конфігурація галузі.	227

3.1.3. Феноменальність адміністративного права	234
3.1.4. Адміністративне право та адміністративно-правова наука в морфологічній оптиці	238
3.1.5. Навчальна дисципліна «Адміністративне право» в морфологічній оптиці	250
3.2. Понятійно-концептуальний каркас адміністративного права	259
3.2.1. Понятійний апарат адміністративного права як матриця зв'язування рівнів і носіїв	259
3.2.2. «Поняття», «категорія», «концепт», «конструкт» в морфологічній оптиці: розмежування функцій	271
3.2.3. Протокол операціоналізації понятійно-концептуального каркасу: рівні, інваріанти, носії	291
3.2.4. Методологічні акценти: інваріанти та варіації, toolbox-підхід, зовнішня зв'язка, операційна (морфологічна) нотація	295
3.2.5. Канонічна дефініція адміністративного права та її критичний аналіз	298
3.2.6. Морфологічна синтеза: дефініція адміністративного права як результат історичного нашарування інваріантів і зміни носіїв	304
3.3. Історичні інваріанти та формування інституційної архітектури адміністративного права.....	311
3.3.1. Інваріантна рамка генези адміністративного права	311
3.3.2. Камеральний інваріант адміністративного права: раціоналізація публічних ресурсів	313
3.3.3. Поліцейський інваріант адміністративного права: публічний порядок, безпека та превентивний нагляд	320
3.3.4. Інваріант правовладдя: обмеження адміністративного розсуду.....	336
3.3.5. Інституціоналізація інваріантів адміністративного права.....	344
3.4. Концептуальний простір адміністративного права.....	349
3.4.1. Адміністративно-правові режими в морфологічній оптиці	349
3.4.2. Адміністративна юрисдикція в морфологічній оптиці	358

3.4.3. Адміністративно-правовий статус в морфологічній оптиці	386
3.4.3.1. Догматичний профіль концепту «адміністративно-правовий статус»	386
3.4.3.2. Методологія морфологічної експлікації адміністративно-правового статусу	389
3.4.3.3. Рівні морфологічного аналізу адміністративно-правового статусу	394
3.4.3.4. Носії форми та критерій реальності адміністративно-правового статусу.	406
3.4.3.5. Емпірична перевірка адміністративно-правового статусу на зразках практики	409
3.4.3.6. Європеїзація та порівняльно-правова корекція морфологічного профілю адміністративно-правового статусу	421
3.4.3.7. Ризики та межі валідності морфологічного профілю адміністративно-правового статусу	427
3.4.3.8. Підсумкові морфологічні експлікації адміністративно-правового статусу	435
3.4.4. Управління і адміністрування в морфологічній оптиці ...	440
3.4.4.1. Догматичний профіль концепту «адміністративно-правовий статус»	440
3.4.4.2. Предметний контур та розмежування управління й публічного адміністрування.	444
3.4.4.3. Карта інваріантів управління та адміністрування.....	448
3.4.4.4. Носії (N) за рівнями (L) у конфігурації $I \leftrightarrow N @ L$	451
3.4.4.5. Типові морфології управлінських дій: «готові формули» у нотації $I \leftrightarrow N @ L$	452
3.4.4.6. Критерій реальності управління й адміністрування ..	454
3.4.4.7. Ілюстративні кейси governance/administration	455
3.4.4.8. Європеїзація як інструмент калібрування морфологічного профілю	458
3.4.4.9. Ризики та межі валідності в діахронічному вимірі	460
3.4.4.10. Підсумок і протокол перевірки профілю $I \leftrightarrow N @ L$ (ready-to-use)	465
3.5. Методологія адміністративного права: канонічний вимір і морфологічна експлікація	466
3.5.1. Основи методології адміністративного права	466

3.5.2. Метод адміністративного права і метод адміністративно-правового регулювання	474
3.5.3. Механізм адміністративно-правового регулювання: структура і динаміка	484
3.5.4. Морфологія як методологія адміністративно-правового дослідження в умовах сучасних тенденцій.....	492
3.6. Принципи адміністративного права	501
3.6.1. Морфологічний профіль принципів адміністративного права	501
3.6.2. Європейські стандарти (принципи) адміністративного права та сфери їх застосування.....	511
3.6.2.1. Морфологічний контур європейських стандартів адміністративного права	511
3.6.2.2. Морфологія європейських стандартів у сфері забезпечення прав людини.....	520
3.6.2.3. Морфологія європейських стандартів у сфері публічної адміністрації	526
3.6.2.4. Морфологія європейських стандартів у сфері державної служби.....	534
3.6.2.5. Морфологія європейських стандартів у сфері адміністративних послуг	546
3.6.2.6. Морфологія європейських стандартів у сфері адміністративної юстиції.....	550
3.6.3. Морфологія системи принципів адміністративного права.....	556
4. МОРФОЛОГІЧНА РАМКА СТРУКТУРИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА	565
4.1. Морфологічні рівні структури адміністративного права ...	566
4.2. Морфологічна систематика норм адміністративного права	570
4.2.1. Морфологічний профіль норми в адміністративному праві.....	570
4.2.2. Структура адміністративно-правової норми	583
4.2.3. Морфологічна типологія адміністративно-правових норм.....	589

4.2.4. Реалізація адміністративно-правових норм.....	593
4.2.5. Форми і джерела норм адміністративного права.....	600
4.2.6. Морфологічна цілісність системи норм адміністративного права.	606
4.3. Морфологічна систематика відносин адміністративного права	611
4.3.1. Обґрунтування відносин адміністративного права	611
4.3.2. Предметний вимір відносин адміністративного права ...	623
4.3.3. Структура предмета адміністративного права	631
4.3.3.1. Відносини публічного управління (управлінські правовідносини)	632
4.3.3.2. Відносини оскарження	640
4.3.3.3. Відносини адміністративних послуг	652
4.3.3.4. Відносини відповідальності	657
4.3.3.5. Відносини адміністративних зобов'язань	661
4.3.3.6. Відносини опосередкованої владності.....	668
4.3.3.7. Відносини адміністративної процедури	672
4.4. Морфологічна систематика інститутів адміністративного права	677
4.4.1. Обґрунтування систематики інститутів адміністративного права в морфологічному вимірі.....	677
4.4.2. Методична рамка морфологічної систематики	681
4.4.3. Протокол читання інституту	682
4.4.4. Двоконтурна архітектоніка: рівні системи і шаблі аналізу	683
4.4.5. Єдині тести валідності: робоче правило	711
4.4.6. Мінімальний перелік перевірок для кожного інституту	712
4.4.7. Операційний синтез	714
4.5. Морфологічна конфігурація доктрини адміністративного права	715
5. ЗНАЧЕННЯ МОРФОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ ДЛЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА: ПІДСУМКИ І ПЕРСПЕКТИВИ.....	727
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	736

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ І СКОРОЧЕННЯ

Цей блок забезпечує швидке розпізнавання символів, абревіатур і спеціальних позначень, які системно використовуються у всіх розділах монографії, тому він виконує навігаційну і стандартизувальну функції та усуває ризик неоднокових трактувань. Перелік охоплює скорочення назв інституцій, актів права, судових органів і процесуальних документів, а також умовні позначення методологічних рівнів і технічних маркерів, що з'являються у текстових поясненнях, у нормативних джерелах і в довідкових вставках.

Порядок у переліку алфавітний з пріоритетом українських форм, після чого наводяться латиномовні та багатомовні позначення. Для абревіатур міжнародних організацій і актів зберігається оригінальна літерація, якщо вона є загальноживаною і впізнаваною, при цьому український відповідник фіксується у поясненні. Скорочення подаються без крапок у загальноприйнятих ініціальних формах, наприклад для назв інституцій і міжнародних документів, тоді як службові скорочення у внутрішніх посиланнях на норми застосовують крапку за традицією правничого письма, наприклад для позначення статті, частини або пункту.

Правопис і транслітерація узгоджуються з чинними національними нормами. Назви інституцій і документів уникають довільних перекладів, а власні назви наводяться у формах, що відповідають офіційним джерелам. Якщо офіційна українська форма ще не ustalася, надається робочий еквівалент з послідовним використанням впродовж усього видання.

Спеціальні умовні позначення для методологічних рівнів і профілів форми використовуються уніфіковано та без розширених пояснень у тілі тексту, оскільки їх зміст наведено у термінологічному блоці. Позначення рівнів L1, L2, L3, L4, L5 застосовуються як індекси для швидкого посилання на відповідний контур аналізу, без зміни регістру й без додаткових символів.

Технічні правила відтворення скорочень зберігають читабельність. Між скороченням і повною назвою у переліку використовується єдиний розділовий маркер і нерозривний пробіл, складені назви не поділяються перенесенням у межах абревіатури, а багато слів у поясненні узгоджуються за числом і родом з головною назвою. Усі

скорочення синхронізовані з посилальною системою монографії, а у випадку розходжень пріоритет має форма, закріплена у цьому блоці.

Розміщення блоку безпосередньо перед термінологією створює логічний зв'язок між символічною мовою скорочень і семантичним наповненням дефініцій, що підсилює прозорість структури і полегшує подальше читання. У разі появи нових позначень під час роботи над текстом вони додаються за цими самими правилами з дотриманням єдиного стилю і повної сумісності з уже поданими елементами.

AAP — administrative act publishing; оприлюднення індивідуальних і нормативних адміністративних актів.

Aarhus — Оргуська конвенція; доступ до інформації, участь у прийнятті рішень і правосуддя з питань довкілля.

Administration — вживається для позначення адміністративного виконання рішень і надання послуг.

AG CJEU — Advocate General; висновки генеральних адвокатів у справах Суду Європейського Союзу.

AI Act AIA — Регламент Європейського Союзу про штучний інтелект 2024/1689; класи ризику і обов'язки суб'єктів.

ALLEA — Європейська федерація академій наук; орієнтири дослідницької доброчесності.

Anonymisation — анонімізація; необоротне усунення ідентифікуючих ознак.

APA US — Закон Сполучених Штатів Америки про адміністративну процедуру (Administrative Procedure Act); рамка rulemaking і судового перегляду.

API — інтерфейс прикладного програмування; стандартизована взаємодія сервісів і даних.

Audit trail — незмінний журнал доступу/змін; інструмент трасуваності адміністративної дії і доказовості в цифрових провадженнях.

BAT (best available techniques) — орієнтири для дозвільних умов і екологічних стандартів.

BEREC — Орган європейських регуляторів електронних комунікацій; керівні лінії для національних регуляторів.

BGB — Німецький Цивільний кодекс; приватноправові засади спільної власності та зобов'язань.

BVerfG — Федеральний конституційний суд Німеччини; конституційний контроль і стандарти прав людини.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ І СКОРОЧЕННЯ

BVerwG — Федеральний адміністративний суд Німеччини; судова практика у публічно-правових спорах.

CAB — орган з оцінки відповідності; випробування інспектування і сертифікація.

CCH — Кодекс будівництва і житла Франції; правовий режим співвласності та управління будинком.

CCJE — Консультативна рада європейських суддів; стандарти незалежності і мотивування.

CE — позначення відповідності в Європейському Союзі; підтвердження виконання вимог безпеки і охорони здоров'я.

CEF — Механізм взаємоз'єднання Європи; цифрові будівельні блоки для транскордонних послуг.

CEN — Європейський комітет зі стандартизації; гармонізовані стандарти для оцінки відповідності.

GENELEC — Європейський комітет зі стандартизації в електротехніці; гармонізовані стандарти безпеки та сумісності.

CEREPJ — Європейська комісія з питань ефективності правосуддя; індикатори якості судової системи.

CER — Директива Європейського Союзу про стійкість критичних суб'єктів; вимоги до управління ризиками і безперервності.

CFR — Хартія основоположних прав Європейського Союзу; стандарти прав людини у праві Європейського Союзу; каталог прав і засадничих принципів.

CJA — Кодекс адміністративного судочинства Французької Республіки (Code de justice administrative).

CJEU — Суд Європейського Союзу; інституція судової влади Європейського Союзу; прецеденти з принципів права Союзу і тлумачення права Європейського Союзу.

CLP — Регламент Європейського Союзу про класифікацію, маркування та пакування; гармонізовані критерії небезпеки.

CNIL — Національна комісія Франції із захисту даних; наглядова практика і санкції.

CoE — Рада Європи; європейські стандарти демократії, верховенства права і прав людини; європейські стандарти прав людини і належного врядування.

COPE — Комітет з етики публікацій; політики доброчесності і реагування на порушення; принципи прозорості редакційних процесів.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ І СКОРОЧЕННЯ

Council of Europe — Рада Європи; інституційна рамка ЄКПЛ та її стандартів.

CPC — Cooperation for Consumer Protection; транскордонне правозастосування у справах про захист прав споживачів.

CPV — Common Procurement Vocabulary; спільний закупівельний словник Європейського Союзу.

CRA — Акт Європейського Союзу про кіберстійкість; вимоги безпеки продуктів з цифровими елементами.

Crossref — реєстратор цифрових ідентифікаторів; наукові метадані і цитованість.

CRPA — Кодекс відносин між громадськістю та адміністрацією Французької Республіки (Code des relations entre le public et l'administration).

CSRD — Директива Європейського Союзу про корпоративну звітність зі сталого розвитку; обов'язки звітування за стандартами Європейських стандартів звітності зі сталого розвитку.

Data Act — Регламент Європейського Союзу про дані; доступ і спільне використання даних, запобігання недобросовісним умовам.

Data minimisation — мінімізація даних; обмеження обсягу до необхідного для мети.

Data sheet — паспорт набору даних; опис джерел, структури, якості та етичних ризиків.

Data stewardship — відповідальність за якість даних; організаційна функція куратора даних щодо правил ведення, валідації та виведення записів.

DCFR — Draft Common Frame of Reference; європейські модельні правила приватного права.

DGA — Акт Європейського Союзу про управління даними; посередництво даних і альтруїзм даних.

DMA — Акт Європейського Союзу про цифрові ринки; зобов'язання для gatekeepers і запобігання зловживанням ринковою владою.

DOAJ — Directory of Open Access Journals; індекс відкритих наукових журналів.

DoI — declaration of interest; декларація інтересів для управління конфліктом інтересів.

DOI — digital object identifier; постійний ідентифікатор наукових публікацій і дослідницьких даних.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ І СКОРОЧЕННЯ

DORA — Регламент Європейського Союзу про цифрову операційну стійкість фінансового сектору; управління інформаційними та комунікаційними ризиками.

DOZORRO — громадська екосистема моніторингу закупівель; аналітика ризиків і зворотний зв'язок учасників.

DPA — орган із захисту персональних даних; національний нагляд за дотриманням Загального регламенту про захист даних.

DPI — доказовість процедурної інформації; узгодженість доказів і записів у провадженні.

DPIA — Data Protection Impact Assessment; оцінка впливу на захист даних; превентивний аналіз ризиків для прав і свобод.

DPO — уповноважена особа із захисту даних; незалежна порада і внутрішній контроль відповідності.

DSA — Digital Services Act; регулювання цифрових сервісів у Європейському Союзі.

DSA — Акт Європейського Союзу про цифрові послуги; належна обачність платформ і прозорість алгоритмів.

DSS — Digital Signature Services; бібліотеки і сервіси для перевірки та створення електронних підписів.

EA — Європейська співпраця у сфері акредитації; взаємне визнання результатів оцінки відповідності.

EBA — Європейське банківське управління; наглядові стандарти у фінансовому секторі.

ECCHR (ЕКПЛ) — Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод; міжнародні гарантії прав людини.

ECLI — European Case Law Identifier; стандартизований ідентифікатор судового рішення в європейському правовому просторі.

ECR — European Court Reports; класична система офіційних збірників рішень Суду Європейського Союзу і формат їх цитування.

ECtHR — Європейський суд з прав людини; стандарти процесуальної справедливості і пропорційності.

ECtHR — Європейський суд з прав людини; судова практика за ЄКПЛ.

EDi — електронна ідентифікація; засоби автентифікації згідно з Регламентом eIDAS.

EDPB — Європейська рада із захисту даних; керівні роз'яснення та координація наглядових органів.

EDPB — Європейська рада із захисту даних; координація практики і тлумачення Загального регламенту про захист даних.

EDPS — Європейський наглядовий орган із захисту даних; контроль обробки даних інституціями Європейського Союзу.

EEA — Європейська економічна зона; розширення застосування частини права Європейського Союзу.

eForms — електронні форми оголошень про закупівлі Європейського Союзу; уніфіковані повідомлення і дані.

EFTA — Європейська асоціація вільної торгівлі; економічна інтеграція поза Європейським Союзом.

EIA — environmental impact assessment; оцінка впливу на довкілля у проектах.

eIDAS — Регламент Європейського Союзу про електронну ідентифікацію та довірчі послуги; електронний підпис, електронна печатка, довірчі сервіси.

EIF — Європейська рамка інтероперабельності; принципи сумісності публічних цифрових послуг.

EIGE — Європейський інститут гендерної рівності; аналітика і стандарти недискримінації.

EIOPA — Європейське управління з питань страхування та пенсій; наглядові практики у страхуванні та пенсійних фондах.

ENI — Європейська мережа з питань інтероперабельності; координація підходів державних органів.

ENISA — Агенція Європейського Союзу з кібербезпеки; рекомендації та стандарти у сфері стійкості і реагування на інциденти.

EOSC — European Open Science Cloud; екосистема доступу до наукових даних і сервісів.

ePrivacy — Регламент про повагу до приватного життя та захист електронних комунікацій; конфіденційність трафіку та метаданих.

ESMA — Європейське управління з питань цінних паперів та ринків; регуляторні технічні стандарти і нагляд за ринками капіталу.

Espro — Конвенція Еспо; транскордонна процедура оцінки впливу на довкілля.

ESRS — Європейські стандарти звітності зі сталого розвитку; уніфіковані вимоги до нефінансової звітності.

ETSI — Європейський інститут телекомунікаційних стандартів; технічні специфікації електронних комунікацій.

EU — Європейський Союз.

EU acquis — право Європейського Союзу; сукупність установчих договорів, актів і практики.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ І СКОРОЧЕННЯ

EUCS — Європейська схема сертифікації кібербезпеки для ІТ продуктів; оцінювання відповідності безпеки.

EUDAMED — Європейська база даних медичних виробів; прослідковуваність і прозорість.

FAIR — findable accessible interoperable reusable; принципи управління науковими даними.

FOI — право на доступ до публічної інформації; відкритість діяльності суб'єктів публічного адміністрування.

FOIA — Freedom of Information Act; законодавча рамка доступу до публічної інформації у Сполучених Штатах Америки.

FRAND — fair, reasonable and non-discriminatory; умови доступу до стандарт-есенційних прав.

FRIA — оцінка впливу на основоположні права; інструмент превенції ризиків у сфері штучного інтелекту.

GC CJEU — Загальний суд Суду Європейського Союзу; судовий контроль актів інституцій Європейського Союзу.

GDPR — Загальний регламент Європейського Союзу про захист персональних даних; принципи законності, мінімізації, privacy by design і privacy by default.

GNI — валовий національний дохід; макроекономічний показник.

Governance — вживається для позначення врядування як координації публічної дії з опорою на участь прозорість і підзвітність.

GPAI — системи штучного інтелекту загального призначення; моделі широкого застосування.

GPRA — Government Performance and Results Act; рамка планування та оцінювання результативності державних програм у Сполучених Штатах Америки.

GPSR — Регламент Європейського Союзу про загальну безпеку продукції; обов'язки виробників і дистриб'юторів.

GRC — governance, risk, compliance; управління, ризики і відповідність.

GRECO — Група держав проти корупції Ради Європи; оцінювання доброчесності та запобігання корупції.

HLEG AI — Група високого рівня з питань штучного інтелекту при Європейській Комісії; орієнтири trustworthy AI.

HOA — homeowners association; аналог об'єднання співвласників у праві Сполучених Штатів Америки.

HOA CC&R — covenants conditions and restrictions; внутрішні правила і обмеження у співвласницьких спільнотах Сполучених Штатів Америки.

HRA — Human Rights Act; національні механізми імплементації стандартів прав людини.

I — інваріант; стійка цінність або принцип що стабілізує правову форму.

I ↔ N @ L — умовна нотація, що фіксує операційний зв'язок інваріанта (I) та його носія (N) на певному рівні (L) правопорядку або публічно-правової дії; використовується для стислого подання морфологічних конфігурацій у тексті.

I ↔ N @ Lk — робоча морфологічна нотація зв'язку інваріанта форми (I) з нормативним чи процесуальним носієм (N) на певному рівні аналізу k.

IA — impact assessment; оцінювання впливу регулювання або політики.

ICO — Управління уповноваженого з інформації Об'єднаного Королівства; настанови і штрафна практика у сфері даних.

ICSMS — інформаційна система ринкового нагляду і контролю продукції; обмін даними між регуляторами.

IEC — Міжнародна електротехнічна комісія; міжнародні стандарти електротехніки та суміжних сфер.

IED — Директива Європейського Союзу про промислові викиди; дозвільні режими та найкращі доступні технології.

IFRS — міжнародні стандарти фінансової звітності; порівнюваність і надійність звітності.

ILO — Міжнародна організація праці; стандарти у сфері праці.

IMF — Міжнародний валютний фонд; стандарти прозорості і фіскального врядування.

INSPIRE — Директива Європейського Союзу про інфраструктуру геопросторових даних; стандарти обміну просторовою інформацією.

INTOSAI — Міжнародна організація вищих органів аудиту; стандарти державного аудиту і підзвітності.

INV-... — внутрішні коди інваріантів форми, що застосовуються для навігації в тексті.

IPSAS — міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектору; прозорість і підзвітність публічних фінансів.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ І СКОРОЧЕННЯ

ISO — International Organization for Standardization; Міжнародна організація зі стандартизації; міжнародні стандарти управління якістю і безпекою інформації.

IT — інформаційні технології.

ITU — Міжнародний союз електрозв'язку; стандарти електрозв'язку і розподілу частот.

IVDR — Регламент Європейського Союзу щодо медичних виробів для діагностики *in vitro*; оцінка відповідності і постринковий нагляд.

KVA — знання на основі доказів; підхід до формування політик і рішень на підставі доказовості.

КС Польщі — Цивільний кодекс Польщі; положення про спільну власність і управління нерухомістю.

КЕП — кваліфікований електронний підпис; правовий еквівалент власноручного підпису у цифровому середовищі.

КРА — Кодекс адміністративного судочинства Республіки Польща (*Kodeks postępowania administracyjnego*).

KPI — ключові показники ефективності; метрики оцінювання результатів публічної політики і організаційного розвитку.

L — позначає рівень на якому працює форма з подальшою нумерацією для вказівки конкретного місця дії у системі.

L1 — позначає нормативний рівень де фіксується текст норми та її безпосередні приписи.

L2 — інституційний рівень; дизайн повноважень колегіальність підзвітність і контроль.

L3 — позначає процедурний рівень де розгортаються слухання мотивування оскарження та інші процесуальні гарантії.

L4 — позначає доктринально тлумачний рівень де закріплюються стандарти єдності практики межі відступу й інші конструкції юридичної аргументації.

L5 — позначає аксіологічний або принциповий рівень де працюють засадничі ідеї на кшталт доброго врядування легітимних очікувань недискримінації та пропорційності.

LLM — велика мовна модель; клас моделей машинного навчання для обробки природної мови.

MDR — Регламент Європейського Союзу щодо медичних виробів; вимоги безпеки та клінічного нагляду.

ML — машинне навчання; алгоритмічні методи виявлення закономірностей у даних.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ І СКОРОЧЕННЯ

Model card — картка моделі; документування призначення даних навчання і меж придатності.

N позначає носій тобто конкретний інструмент через який інваріант реалізується у правопорядку.

NATO — Організація Північноатлантичного договору.

NB — нотифікований орган; уповноважений суб'єкт для процедур оцінки відповідності у Європейському Союзі.

NCA — національний компетентний орган; регулятор або наглядова установа у визначеній сфері права Європейського Союзу.

NFRD — Директива Європейського Союзу про нефінансову звітність; попередня рамка розкриття сталого розвитку.

NFT — non-fungible token; невзаємозамінний токен, унікальний цифровий ідентифікатор у розподілених реєстрах.

NIS2 — Директива Європейського Союзу з кібербезпеки другого покоління; обов'язки операторів суттєвих і важливих послуг.

NIST — Національний інститут стандартів і технологій Сполучених Штатів Америки; рамки кібербезпеки і керівні документи з управління ризиками.

NLF — Нова законодавча рамка Європейського Союзу; принципи маркування відповідності і ринкового нагляду.

NLP — natural language processing; обробка природної мови.

NORM / INST / PROC / DOCTR / AX — позначення відповідно нормативного, інституційного, процедурного, доктринального й аксіологічного рівнів аналізу.

NPM — New Public Management; концепція «нового публічного менеджменту».

ODD — Директива Європейського Союзу про відкриті дані та інформацію публічного сектору; повторне використання публічної інформації.

OECD — Організація економічного співробітництва та розвитку; стандарти доброго врядування і регуляторної політики.

OpenAIRE — європейська інфраструктура відкритої науки; агрегатор результатів досліджень.

OPM — Office of Personnel Management; федеральний орган управління публічною службою у Сполучених Штатах Америки.

ORCID — Open Researcher and Contributor ID; унікальний ідентифікатор дослідника.

OSINT — відкриті джерела інформації; методи збору даних із публічних ресурсів.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ І СКОРОЧЕННЯ

P2B — Регламент платформи і бізнес; прозорість ранжування і умови доступу для користувачів бізнесу.

PA — public administration; публічна адміністрація.

PACE — Парламентська асамблея Ради Європи; моніторинг демократичних інститутів і прав людини.

PIA — privacy impact assessment; оцінка впливу на приватність.

PII — персонально ідентифіковна інформація; категорія даних у практиках захисту приватності.

PKI — інфраструктура відкритих ключів; основа довірчих послуг і кваліфікованого електронного підпису.

PP — public procurement; публічні закупівлі як інструмент конкуренції та прозорості.

Privacy by default — приватність за замовчуванням; конфігурації, що забезпечують мінімізацію за умовчанням.

Privacy by design — приватність через проектування; вбудовані технічні та організаційні гарантії.

Prozorro — електронна система публічних закупівель; прозорість процедур та конкуренція постачальників.

Pseudonymisation — псевдонімізація; обробка з відокремленням ідентифікаторів.

QA — забезпечення якості; внутрішні і зовнішні механізми перевірки надійності процесів і рішень.

RAPEX — система швидкого оповіщення Європейського Союзу про небезпечну продукцію; інструмент ринкового нагляду.

REACH — Регламент Європейського Союзу щодо хімічних речовин; реєстрація, оцінка, авторизація та обмеження.

Reference/master data — еталонні (довідкові) дані; реєстрові записи, що виконують функцію «джерела істини» для транзакційних проваджень.

Remedy — вживається для позначення належного засобу юридичного захисту включно з відновленням порушеного права скасуванням акта або зобов'язанням ухвалити рішення у визначений спосіб.

RIA — оцінка регуляторного впливу; елемент досьє політики та трасованості мотивів рішень.

ROPA — реєстр операцій з обробки даних; обов'язкова документація згідно зі статтею тридцять Загального регламенту про захист даних.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ І СКОРОЧЕННЯ

ROR — Research Organization Registry; реєстр ідентифікаторів наукових організацій.

SA — наглядовий орган із захисту даних; національний регулятор виконання Загального регламенту про захист даних.

SAI — supreme audit institution; вищий орган державного аудиту.

SAML — Security Assertion Markup Language; протокол єдиного входу для органів влади і судових систем.

SEA — strategic environmental assessment; стратегічна екологічна оцінка планів і програм.

SIGMA — програма підтримки вдосконалення врядування і менеджменту; стандарти публічного адміністрування.

SIGMA — спільна ініціатива Організації економічного співробітництва та розвитку і Європейського Союзу; орієнтири публічного адміністрування.

SNW — тест достатності необхідності та зваженості мотивування; калібрування вибору інструмента і сили втручання.

SoP — стандартні операційні процедури; уніфіковані алгоритми дій для відтворюваності та підзвітності.

Syndicat та syndic — організаційні форми співвласників і керуючий у Франції; регулювання у Кодексі будівництва і житла.

TDM — text and data mining; добросовісне використання текстових і даних масивів у дослідженнях.

TED — Tenders Electronic Daily; офіційний європейський портал публічних закупівель.

TEU — Договір про Європейський Союз; засадничі положення інституційного ладу та компетенцій.

TFEU — Договір про функціонування Європейського Союзу; матеріальні та процедурні норми права Союзу.

TI — Transparency International; індикатори доброчесності та антикорупційні підходи.

Timestamp — мітка часу; фіксація часу події або зміни запису для перевірюваності та відтворюваності адміністративної дії.

UCPD — Директива Європейського Союзу про недобросовісні комерційні практики; захист споживачів.

UK — Сполучене Королівство Великої Британії і Північної Ірландії.

Ultra vires — у публічному адмініструванні описується як дія органу поза межами компетенції, яка не створює легітимних наслідків

або підлягає скасуванню з наслідками відновлення попереднього стану.

UNCAC — Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції; глобальні стандарти запобігання і протидії корупції.

UNCITRAL — Комісія Організації Об'єднаних Націй з права міжнародної торгівлі; типові закони і керівні документи.

UNDP — Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй; інституційний розвиток і належне врядування.

UODO — Польське управління із захисту персональних даних; національні настанови і рішення.

URL — Uniform Resource Locator; веб-адреса (посилання) електронного ресурсу.

US — Сполучені Штати Америки; англomовне скорочення, що використовується у посиланнях на право і практику США.

UWL — Ustawa o własności lokali; польський закон про право власності на приміщення.

Vacatio legis — період від оприлюднення акта до набуття ним чинності (лат.).

VwGO — Закон Федеративної Республіки Німеччина «Про адміністративне судочинство» (Verwaltungsgerichtsordnung).

VwVfG — Закон Федеративної Республіки Німеччина «Про адміністративну процедуру» (Verwaltungsverfahrensgesetz).

WB — Світовий банк; політики відкритості даних і інституційні реформи.

WEG — Закон Федеративної Республіки Німеччина про власність на квартири і спільну власність (Wohnungseigentumsgesetz).

Wspólnota — польська спільнота співвласників; інституційна модель управління будинком.

WTO — Світова організація торгівлі.

WTO GPA — Угода СОТ про державні закупівлі; міжнародні правила недискримінаційного доступу до ринків закупівель.

АМКУ — Антимонопольний комітет України; контроль дотримання конкурентного законодавства.

ВАКС — Вищий антикорупційний суд; розгляд корупційних кримінальних проваджень.

ВП ВС — Велика Палата Верховного Суду.

ВС — Верховний Суд.

ГК України — Господарський кодекс України; регулювання господарських відносин і публічно господарського впливу.

ГП — голова правління; одноособовий керівник виконавчого органу.

ГПК України — Господарський процесуальний кодекс України; правила господарського судочинства.

ДАСУ — Державна аудиторська служба України; державний фінансовий контроль і моніторинг закупівель.

Держенергоефективності — Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України; політика енергоефективності житлового фонду.

Держспецзв'язку — Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України; кіберзахист і криптографічний захист.

Держстат — Державна служба статистики України; офіційна статистична інформація і методологія збору даних.

Дія — державний застосунок і портал електронних послуг; доступ до цифрових документів і сервісів.

ДРРП — Державний реєстр речових прав на нерухоме майно; офіційна реєстрація прав та їх обтяжень.

ЕСКО — енергосервісна компанія; договірні механізми енергоефективності.

ЄДР — Єдиний державний реєстр юридичних осіб фізичних осіб підприємців та громадських формувань; державна реєстрація суб'єктів.

ЄДРПОУ — Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України; ідентифікація юридичних осіб.

ЄДРСР — Єдиний державний реєстр судових рішень; офіційні тексти рішень судів України.

ЄС — Європейський Союз.

ЄСПТС — Єдина судова інформаційно телекомунікаційна система; електронні сервіси правосуддя і обмін процесуальними документами.

ЖК України — Житловий кодекс України; правовий режим житлового фонду і користування житлом.

КАС — Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду; касаційний перегляд у публічно правових спорах.

КАСУ — Кодекс адміністративного судочинства України; правила адміністративного судочинства.

КГС — Касаційний господарський суд у складі Верховного Суду; касаційний перегляд господарських спорів.

КЕП — кваліфікований електронний підпис; правовий еквівалент власноручного підпису у цифровому середовищі.

КЕПН — кваліфікована електронна печатка; організаційний аналог кваліфікованого електронного підпису.

КМУ — Кабінет Міністрів України.

КПК України — Кримінальний процесуальний кодекс України; правила кримінального провадження.

КСУ — Конституційний Суд України; контроль відповідності законів Конституції України.

КУпАП — Кодекс України про адміністративні правопорушення; склади проступків і провадження у справах про адміністративні правопорушення.

КЦС — Касаційний цивільний суд у складі Верховного Суду; касаційний перегляд цивільних спорів.

Мін'юст — Міністерство юстиції України; нормативне забезпечення реєстраційних процедур і виконання рішень.

Мінцифра — Міністерство цифрової трансформації України; державна цифрова політика і електронні послуги.

НАБУ — Національне антикорупційне бюро України; досудове розслідування корупційних злочинів.

НАЗК — Національне агентство з питань запобігання корупції; політики доброчесності і запобігання конфлікту інтересів.

НБУ — Національний банк України; регулювання банківського сектору і платіжних систем.

НКРЕКП — Національна комісія що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг; тарифне регулювання і нагляд.

НКРЗІ — Національна комісія що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації; регулювання електронних комунікацій.

НКЦПФР — Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку; нагляд і регулювання ринку капіталу.

РЄ — Рада Європи; європейські стандарти прав людини і належного врядування.

РП — Рахункова палата; зовнішній державний аудит.

САП — Спеціалізована антикорупційна прокуратура; процесуальний нагляд і підтримання обвинувачення.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ І СКОРОЧЕННЯ

Тест S N W — позначає триелементну перевірку достатності необхідності та зваженості мотивування і застосовується для калібрування вибору інструмента і сили втручання.

ЦК України — Цивільний кодекс України; загальні положення приватного права та зобов'язального регулювання.

ЦНАП — центр надання адміністративних послуг.

ЦПК України — Цивільний процесуальний кодекс України; правила цивільного судочинства.

ТЕРМІНОЛОГІЯ ТЕКСТОВИХ, НОРМАТИВНИХ ТА ДОВІДКОВИХ МАТЕРІАЛІВ МОНОГРАФІЇ

Цей блок слугує єдиним довідником смислів, що забезпечує узгоджене використання понять у всіх частинах монографії. Він поєднує терміни, які виникають у текстових поясненнях, у нормативних джерелах та у допоміжних матеріалах, і подає їх у формі робочих дефініцій, придатних для безпосереднього застосування у тлумаченні норм, у доказуванні та в описі процедур. Таким чином закладається спільний простір значень, що зменшує ризик неоднокових трактувань і підсилює читабельність.

Термінологія узгоджена з методологією монографії та спирається на морфологічний підхід. Для кожного поняття фіксується операційний зміст, тобто та частина значення, яка керує реальними діями, критеріями перевірки і очікуваними наслідками. Визнається наявність інваріантів і допустимих варіацій, однак розбіжності не повинні руйнувати єдність правового смислу.

Цей блок безпосередньо прилягає до розділу з умовними позначеннями та скороченнями. Спочатку читач отримує ключ до символіки й аббревіатур, після чого переходить до стабілізованих визначень. Така послідовність полегшує навігацію та унеможлиблює втрату смислу під час переходів між доктринальними поясненнями, нормами права і довідковими вставками.

Термінологія корелює з національними актами, з судовою практикою і з європейськими стандартами, однак не дублює законодавчі дефініції, якщо вони не забезпечують належної операційної придатності. У таких випадках подається доктринальне доуточнення, яке не суперечить імперативним нормам і водночас робить правила застосовними у практиці.

Редакційна дисципліна підтримується процедурою термінологічної верифікації. Усі правки вносяться з фіксацією змін, а розбіжності між частинами монографії усуваються на користь найбільш операційно точного формулювання. У підсумку кожне визначення працює як інструмент для аналізу та прийняття рішень, а не як формальна цитата.

Розміщення цього блоку на початку видання перед вступом забезпечує читачеві інструменти розуміння ще до входження у

аргументацію. Якщо надалі з'являтимуться нові спеціальні поняття, вони додаватимуться за цими самими правилами, з дотриманням єдиного стилю і семантичної сумісності з усім текстом.

Автоматизоване прийняття рішень у сфері даних — розуміється як рішення, яке породжує юридичні наслідки без участі людини, що допускається лише за наявності чіткої правової підстави, зрозумілих гарантій і ефективного права на перегляд.

Адміністративна відповідальність — це примусове, з додержанням встановленої процедури, застосування правомочним суб'єктом передбачених законодавством за вчинення адміністративного проступку заходів впливу, які реалізовані щодо правопорушника.

Адміністративна дискреція — описується як практичний вимір розсуду у конкретних процедурах, де вибір інструмента, інтенсивності впливу і строків має узгоджуватися з належною метою та доказовою базою.

Адміністративна послуга в електронній формі — трактується як результат взаємодії особи з органом через цифрові канали з еквівалентністю правових наслідків і процесуальних гарантій порівняно з офлайн процедурою.

Адміністративна послуга — тлумачиться як дія або рішення публічного суб'єкта щодо надання визначеного законом результату на запит особи за процедурою, що гарантує оперативність, неупередженість і доступність.

Адміністративна процедура — окреслюється як нормативно визначена послідовність дій публічного суб'єкта і приватної особи, спрямована на ухвалення індивідуального або нормативного акта з дотриманням процесуальних прав, строків і форм участі.

Адміністративна справедливість — розуміється як поєднання законності, процесуальної коректності та матеріальної обґрунтованості, що забезпечує повагу до прав адресата і передбачуваність наслідків.

Адміністративна юрисдикція — описується як юридично визначене право компетентного суб'єкта здійснювати свої функції щодо об'єктів, структур, сфер. Наприклад: юрисдикція України щодо штучних островів; реєстрація банку в юрисдикції, де він фактично не знаходиться.

Адміністративна юстиція — трактується як: 1) правосуддя у сфері адміністративно-правових відносин у формі адміністративного судочинства; 2) система установ, до компетенції яких віднесено

розгляд справ (спорів) у сфері адміністративно-правових відносин; 3) особливий порядок вирішення адміністративно-правових спорів судами та іншими уповноваженими на те органами; 4) форма судового захисту прав і свобод громадян у сфері виконавчої влади; 5) інституційно оформлений механізм судового контролю за актами і діями публічної адміністрації, який забезпечує законність, пропорційність і процесуальну справедливість та гарантує ефективний захист правового захисту.

Адміністративне зобов'язання — розуміється як юридично опосередкований обов'язок публічного суб'єкта вчинити визначені дії з урахуванням мети регулювання, меж дискреції, процесуальних гарантій і підзвітності перед адресатами.

Адміністративне право — розуміється як галузь права, засобами якої (норми, відносини, законодавство, методи, форми, статуси суб'єктів, способи реалізації норм, нормативні і індивідуальні акти, доктринальні положення) формуються, охороняються і захищаються публічні правовідносини, зорганізується і забезпечується функціонування публічної адміністрації (публічне адміністрування чи врядування).

Адміністративне провадження — визначається як конкретизований різновид адміністративної процедури з власним предметом, учасниками, доказовими стандартами і результативним актом.

Адміністративне судочинство — визначається як: 1) форма адміністративної юстиції (правосуддя у сфері адміністративно-правових відносин); 2) діяльність адміністративних судів щодо розгляду і вирішенню публічно-правового спору, у якому однією зі сторін є суб'єкт владних повноважень; 3) діяльність адміністративних судів щодо розгляду і вирішення адміністративних справ у порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства; 4) упорядкована сукупність процесуальних норм і практик розгляду публічно правових спорів у судах, що встановлює статус учасників, стандарти доказування, строки, форми рішень та наслідки їх виконання.

Адміністративний акт індивідуальної дії — визначається як владне рішення, що адресоване конкретній особі або колу осіб і спрямоване на виникнення, зміну або припинення прав та обов'язків у сфері публічного адміністрування.

Адміністративний договір — описується як: 1) правочин публічно правового характеру між публічним суб'єктом і приватною особою або між публічними суб'єктами, спрямований на досягнення

публічної мети з дотриманням спеціальних процедур і контролю; 2) спільний правовий акт суб'єктів владних повноважень або правовий акт за участю суб'єкта владних повноважень та іншої особи, що ґрунтується на їх волеузгодженні, має форму договору, угоди, протоколу, меморандуму тощо, визначає взаємні права та обов'язки його учасників у публічно-правовій сфері і укладається на підставі закону: а) для розмежування компетенції чи визначення порядку взаємодії між суб'єктами владних повноважень; б) для делегування публічно-владних управлінських функцій; в) для перерозподілу або об'єднання бюджетних коштів у випадках, визначених законом; г) замість видання індивідуального акта; ґ) для врегулювання питань надання адміністративних послуг; 3) Система взаємних зобов'язань, між названими в акті публічного адміністрування суб'єктами, формулювання і виконання яких має метою вирішення визначених державою завдань. Він має такі властивості: по-перше, основою для виникнення договору служить адміністративно-правова норма; по-друге, договір набирає сили тільки в тому випадку, якщо буде прийнятий відповідний адміністративно-правовий акт; по-третє, якщо дія даного договору буде визнана недоцільною, він може бути припинений в адміністративному порядку шляхом видання правового акта, що відміняє попередній

Адміністративний розсуд — розуміється як уповноважена можливість вибору між кількома правомірними рішеннями у межах компетенції із дотриманням правової визначеності, пропорційності та ризикованості і з обов'язком повного мотивування.

Адміністративні санкції — описуються як заходи державного або самоврядного впливу немайнового чи майнового характеру, які застосовуються за порушення правил і мають бути пропорційними, передбачуваними і мотивованими.

Адміністративно-деліктне правопорушення — розуміється як протиправна винна дія або бездіяльність, що посягає на встановлений порядок публічного адміністрування чи врядування та тягне застосування передбаченого законом заходу впливу у межах компетенції уповноваженого органу.

Адміністративно-правова норма — 1) це обов'язкове правило поведінки, що встановлене або санкціоновано державою, з метою регулювання суспільних відносин, що виникають, змінюються і припиняються у сфері публічного адміністрування (виконання адміністративних зобов'язань). За їх допомогою формуються, охороняються і

захищаються публічні правовідносини, зорганізується і забезпечується функціонування публічної адміністрації; 2) юридично оформлене правило поведінки суб'єктів, які реалізують свої повноваження у сфері адміністративних зобов'язань публічної адміністрації.

Адміністративно правовий режим — це наслідок впливу систематизованої сукупності різнорідних засобів регулювання правового стану на сегмент правової реальності (об'єкт впливу), яка обмежена простором, часом, сферою тощо. В результаті у межах об'єкта впливу виникає і стабілізується особливий порядок нормативного забезпечення суспільних відносин; методів, форм і статусів їх суб'єктів; гарантій верховенства права і законності функціонування публічної адміністрації (публічного адміністрування, врядування).

Адміністративно-правовий статус — це закріплена в юридичних нормах і доктрині теоретична конструкція, яка ідентифікує та кваліфікує суб'єкта в системі адміністративно-правових відносин, а також встановлює обсяг і характер його правосуб'єктності у сфері публічного адміністрування чи врядування. До компонентів адміністративно-правового статусу належать: компетенція (сукупність повноважень і предметів відання); порядок створення, реорганізації, набуття та припинення правосуб'єктності; офіційна назва та інші реквізити ідентифікації; місцезнаходження і територіальна сфера діяльності; внутрішня організаційна структура та система підпорядкування; завдання, функції та цілі діяльності; механізми юридичної відповідальності; гарантії функціонування (включаючи фінансове, матеріально-технічне та кадрове забезпечення); обсяг, зміст і характер прав, обов'язків та повноважень, що реалізуються в адміністративно-правових відносинах.

Акти декісуарні (фр. *décisoires*) — це односторонні адміністративні акти, які мають «вирішальний» характер, тобто самі по собі породжують юридичні наслідки (змінюють правове становище особи або режим правового регулювання). Саме тому їх часто ототожнюють із тим, що у французькій доктрині та практиці описується формулою «акти, що завдають шкоди» (*actes faisant grief*). Такі акти можуть бути предметом судового оскарження, бо вони «чіпають» права/обов'язки адресата і змінюють юридичний порядок не лише фактично, а й нормативно. У морфологічній оптиці «декісуарність» фактично є маркером того, що перед нами повноцінна правова форма дії адміністрації, яка повинна мати носії мотивування, процедурної належності та переглядності.

[Перейти на сайт](#) →